

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

(за матеріалами АТ «УКРСИББАНК»)

Студентки 2 курсу, 8 групи,

спеціальності 292

«Міжнародні економічні

відносини»

спеціалізації «Міжнародний

бізнес»

Волошенко Олена

Андріївна

підпис

Науковий керівник

доктор економічних наук,

професор

Корж Марина

Володимирівна

підпис

Гарант освітньої

програми

кандидат економічних наук,

професор кафедри світової

економіки

підпис

Київ 2021

Анотація

Волошенко О.А. «Інформаційні технології у міжнародному бізнесі» (на матеріалах АТ «УКРСИББАНК»). Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини», спеціалізацією «Міжнародний бізнес». Київський національний торговельно-економічний університет, 2021.

Випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню інформаційних технологій в міжнародному бізнесі, а саме в міжнародному банку. У роботі було досліджено використання різноманітних інноваційних та високотехнічних технологій в банківській сфері та представлено аналіз результатів діяльності АТ «УКРСИББАНК».

У другому розділі роботи представлено результати фінансових показників АТ «УКРСИББАНК».

У третьому розділі представлено рекомендації щодо вдосконалення процесу управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу та надано прогнозну оцінку запропонованих заходів.

Ключові слова: міжнародний бізнес, інформаційні технології, банківська діяльність, цифровій трансформації бізнесу, стратегічний розвиток.

Аннотация

Волошенко Е.А. «Информационные технологии в международном бизнесе» (на материалах АО «УКРСИББАНК»). Выпускная квалификационная работа на получения образовательной степени магистра по специальности «Международные экономические отношения», специализации «Международный бизнес». Киевский национальный торгово-экономический университет, 2021г.

Выпускная квалификационная работа посвящена исследованию информационных технологий в международном бизнесе, а именно в

международном банке. В работе было исследовано использование разнообразных инновационных и высокотехнических технологий в банковской сфере и анализ результатов деятельности АО «УКРСИББАНК».

Во второй главе работы представлены результаты финансовых показателей АО «УКРСИББАНК».

В третьей главе представлены рекомендации по совершенствованию процесса управления информационных технологий международного бизнеса и дана прогнозная оценка предложенных мероприятий.

Ключевые слова: международный бизнес, информационные технологии, банковская деятельность, цифровая трансформация бизнеса, стратегическое развитие.

Annotation

Voloshenko O. «Information technologies in international business» (on the materials of JSC "UKRSIBBANK"). Final qualification paper for a master's degree in «International Economic Relations», specialization «International Business». Kyiv National University of Trade and Economics, 2021.

The final qualification paper is devoted to the study of information technology in international business, namely in an international bank. The study explores the use of various innovative and high-tech technologies in the banking sector and presents an analysis of the results of JSC "UKRSIBBANK".

The second section presents the results of financial indicators of JSC "UKRSIBBANK".

The third section presents recommendations for improving the process of information technology management of international business and provides a predictive assessment of the proposed measures.

Key words: international business, information technologies, banking activity, digital business transformation, strategic development.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ІМПЕРАТИВИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ НА ЗАСАДАХ БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ	8
1.1. Теоретичні основи інформаційних технологій в банківській сфері.....	8
1.2. Аналіз світового ринку інформаційних технологій в міжнародному бізнесі у банківській сфері	14
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА МІЖНАРОДНОГО БАНКУ «УКРСИББАНК»	30
2.1. Аналіз господарської діяльності АТ «УКРСИББАНК».....	30
2.2. Аналіз розвитку інформаційних технологій в банківській сфері в АТ «УКРСИББАНК»	35
Висновки до розділу 2	39
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	40
3.1. Рекомендації щодо вдосконалення процесу управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу в АТ «УКРСИББАНК».....	40
3.2. Оцінка ефективності заходів щодо вдосконалення управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу в АТ «УКРСИББАНК».....	42
Висновки до розділу 3	45
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49

ВСТУП

На сьогодні, використання різноманітних інноваційних та високотехнічних технологій є одним з головних інструментів для збільшення конкурентних переваг, відповідно використання цих технологій представниками банківської сфери можна розглядати як реальну необхідність та те, без чого сучасні фінансові системи вже не зможуть існувати, втім як і інші суб'єкти міжнародної бізнес-діяльності. Банківський сектор стикався з проблемами на багатьох фронтах. Що стосується бізнесу, на банки впливають макроекономічні фактори та вимоги до капіталу, а з технологічної сторони - середовище, яке постійно змінюється з поширенням нових технологій. Ці виклики не лише вплинули на потенціал зростання бізнесу банків, але також призвели до змін у способі взаємодії між банками та їх клієнтами. В процесі свого розвитку банки інтегрували різні технології, щоб впоратися зі зміною середовища.

Однак, оскільки ці технології інтегрування банківської сфери в ІТ-світ мають здебільшого стратегічний характер, вони призводять до накопичення конкурентних переваг за рахунок спритності. Зіткнувшись з гнучкою конкуренцією в різних банківських сферах, особливо в платіжних та кредитних операціях, банки більше не можуть покладатися на свій розмір, щоб виділитися. Загроза посилюється змінами в поведінці споживачів, які прагнуть до інтуїтивних та інноваційних пропозицій, а також зростаючим акцентом на інновації та трансформацію галузі інновацій. Насправді чотири з п'яти банківських керівників сприймають своїх клієнтів як тих, кому вже зручно спілкуватися з технологічними компаніями або гравцями в Інтернеті за їхні банківські послуги.

Інновації та технологічні досягнення роблять великі успіхи. Ці швидкі зміни вимагають глибоких та регулярних роздумів над впровадженням нових технологій. Щоб реагувати на ці зміни, необхідно оцінити їх вплив на компанію, що вимагає не тільки перепозиціонування компанії, але й реорганізації, щоб вона відповідала та адаптувалася до банківського середовища в постійному розвитку.

Дослідженням інформаційних технологій у міжнародному бізнесі та в

банківських системах присвячені наукові праці таких вчених як О. Дзюблюк, К. Прохоров, Л. Саченок, А. Нікітіна, О.Степаненко, О.Юркевич, С. Яковенко, П. Друкер, С. Єгоричева, Ю. Киселевич, М. Шуба та інші науковці.

Метою даної роботи є дослідження інформаційних технологій у міжнародному бізнесі в банківській сфері.

Аналізуючи поставлену мету, в роботі необхідно буде вирішити наступні задачі:

1. Надання загальної характеристики інформаційним банківським технологіям в сучасному світі;
2. Проведення дослідження оцінки сприятливості середовища міжнародного бізнесу АТ «УКРСИББАНК»;
3. Надання рекомендацій щодо вдосконалення процесу управління інформаційних банківських технологій міжнародного бізнесу в АТ «УКРСИББАНК»;
4. Оцінка ефективності заходів щодо вдосконалення управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу в банківській сфері.

Об'єктом дослідження є процес формування та розвитку інформаційних технологій в міжнародному бізнесі.

Предмет дослідження: теоретичні та практичні аспекти розвитку інформаційних технологій у міжнародному бізнесі в банківській сфері.

При написанні роботи були використані чинні нормативно-правові акти, навчальна та наукова література, загальнодоступна інформація про компанію та про її конкурентів, а також періодичні джерела, що визначають мету та завдання дослідження.

Для написання роботи застосовано стандартне програмне забезпечення (Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel).

Інформація про апробацію результатів дослідження: окремі результати дослідження представлені у науковій статті: Волошенко О.А. «Інформаційні технології у міжнародному бізнесі в банківській сфері»

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи: складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ІМПЕРАТИВИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ НА ЗАСАДАХ БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ

1.1. Теоретичні основи інформаційних технологій в банківській сфері.

Поняття «цифрова економіка», з'явилося на початку двадцять першого століття в результаті стрімкого розвитку інформаційного середовища міжнародного бізнесу. В таблиці 1.1 наведено понятійний апарат терміну «цифрова економіка». Так як це явище стає домінуючим вектором розвитку сучасної світової економіки, варто зосередити увагу на його тлумаченні.

Таблиця 1.1

Визначення терміну «цифрова економіка» авторами наукових праць

№	Автор	Визначення
1	Ніколас Негропonte, доктор економічних наук	Цифрова економіка – це перехід від обробки атомів до обробки бітів. [20]
2	Нил Лейн, доктор філософії, директор Національного наукового фонду (1993 – 1998 роках)	Цифрова економіка - конвергенція комп'ютерних та комунікаційних технологій у мережі Інтернет та потік інформації та технологій, що стимулюють розвиток електронної торгівлі та масштабні зміни в організаційній структурі. [21]
3	Володимир Іванов, доктор економічних наук	Цифрова економіка – це віртуальне середовище, яке доповнює нашу реальність. [22]
4	Карл Долман, доктор філософії, викладач Університету Маямі	Цифрова економіка є поєднанням технологій загального застосування та ряду видів економічної та суспільної діяльності, що здійснюються користувачами Інтернету за допомогою відповідних технологій. Цифрова

Продовження табл. 1.1

№	Автор	Визначення
		економіка, таким чином, включає в себе фізичну інфраструктуру, яку задіяні цифрові технології (широкополосні провідні мережі, маршрутизатори), пристрої доступу (комп'ютери, смартфони), інформаційні системи (Google, Salesforce) та функціонал («Інтернет речей», що забезпечується ними), аналіз великих даних, хмарні обчислення). [23]
5	Мартин Пейц, професор економіки в Університету Мангейму, директор Мангеймського центру конкуренції та інновацій	Цифрова економіка - це економіка, яка функціонує в основному за рахунок застосування цифрових технологій, зокрема безготівкових операцій через Інтернет. [24]

Тобто термін «цифрова економіка» це не погляд в майбутнє, а реальне середовище сучасного бізнесу, яке потребує постійної імплементації нових технологій та вдосконалення вже існуючих.

Ринок сучасних технологій пропонує бізнесу найрізноманітніші ІТ-рішення: роботизацію виробництва, електронний документообіг, хмарні сховища даних і багато іншого. Використання таких продуктів виводить компанію на новий рівень за лічені місяці. Тому для бізнесу важливо чітко розуміти, яку цінність несуть в собі різні ІТ-рішення і вибирати те, що буде підходити найбільше. На сьогоднішній день інформаційні технології щільно увійшли в усі сфери нашого життя, а програмне забезпечення та інформаційні технології стали частиною великої кількості продуктів і послуг.

Інформаційні технології є невід'ємною частиною бізнесу, вони змінюють процес виробництва, популяризації і реалізації різних матеріальних і нематеріальних благ. Існує безліч програмних продуктів для оптимізації бізнес-

процесів, підвищення контролю за потоками документації та ведення внутрішньої документації. Нові інформаційні технології надають можливості обмінюватися інформацією на великих відстанях та займатися бізнесом в різних країнах, не знаходячись фізично в жодній з них. Вони також дають можливість необмежено розширювати бізнес, і разом з тим дозволяють автоматизувати процес управління в цілому.

Інформаційні технології істотно скорочують час на проведення транзакцій, збір та обробку інформації. ІТ в бізнесі також дозволяє використовувати та застосовувати раціонально виробничі ресурси. Ще однією з переваг використання ІТ-систем є те, що давно звичні нам товари стають інтерактивними. Тобто нові технології спрощують життя фактично у всіх сферах діяльності сучасної людини. Так як міжнародний бізнес базується на ринкових механізмах, конкуренція та конкурентна боротьба являється головним змістом його функціонування.

Сучасний світовий ринок - складна система, під впливом попиту та пропозиції товарів і послуг він змінюється. На це впливають такі процеси, як виникнення нових потреб, нових технологій, нових організаційних форм співробітництва та методів конкуренції. Завдяки сталому розвитку міжнародної конкуренції пошук нових способів розвитку конкурентоспроможності продукції та нових ринків збуту посилюється. Інформаційні технології та науково-технічний прогрес прискорили розвиток конкуренції і надали їй кардинально новий характер. Так як конкуренція на міжнародному ринку дуже велика та з часом все більш зростає, компаніям стає все складніше утримувати свої позиції на міжнародному ринку. Частіше за все в конкурентній боротьбі той хто володіє інформацією - перемагає.

Інформація в міжнародному бізнесі має велике значення, так як компанія, що володіє інформацією про кон'юнктуру ринку, що стежить за діями конкурентів, за стратегіями просування на ринки, за ціновою політикою мають перевагу перед конкурентами. Інформаційні технології надають багато можливостей для компаній, щоб вони могли просувати свої продукти на ринок, випереджаючи конкурентів. Інформаційні технології відкривають перед компаніями, що працюють на

міжнародних ринках масу як комунікаційних рішень, так і рішень для оптимізації бізнесу.

На сьогодні, гостро стоїть проблема вдосконалення кадрового потенціалу, для досягнення цілей перспективного розвитку компаній, що працюють у всіх сферах бізнесу. Рівень професійної компетентності, кваліфікованості персоналу, якість обслуговування - це ті компоненти, від яких безпосередньо залежить економічна ефективність. Впровадження компаніями інформаційних систем, що дозволяють контролювати рівень підготовки персоналу, дозволить підвищити якість товарів і послуг, тим самим збільшуючи рівень конкурентоспроможності компанії на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Зважаючи на те, що на сьогодні інформаційні технології користуються значним попитом, а з плином часу будуть ще більше і більше популярними, компаніям необхідно впроваджувати новітні ІТ-рішення не тільки у процес управління бізнесом, а й в його продукти і послуги. Це необхідно, перш за все, для того щоб утримати свої конкурентні позиції на ринку та завчасно провести трансформацію в цифрову сферу.

Технології майже повністю змінили всі аспекти бізнесу. Такі зміни трапилися вперше так швидко в історії у тому числі завдяки пандемії та переходу працівників в онлайн світ.

Мобільність розглядається як новий етап розвитку бізнесу. Алгоритми Google відображають це, оскільки вони роблять мобільні сайти пріоритетними. Бізнес і всі його аспекти можуть бути залучені, використовуючи тільки планшет або смартфон. Але мобільні рішення зроблені не тільки для бізнесу, вони також являються корисними для споживачів.

Сучасне покоління використовує свої смартфони, щоб робити все, від покупки і продажу до обміну інформації з іншими користувачами і пошуку місцевих підприємств.

Конкретизуючи, можна навести кілька способів, якими інформаційні технології вплинули на бізнес:

Покращення зв'язку: Завдяки технологіям людям легше залишатися на зв'язку. З'явилася можливість спілкуватися зі співробітниками і колегами за допомогою аудіочату, відеочату або розсилати по електронній пошті різні дані зі співробітниками. Мобільні технології і постійні інновації дозволили комунікаціям вийти на новий рівень. [1]

Зниження витрат і збільшення корисності: Створення програмних рішень стало більш доступним. Не варто заперечувати той факт, що з кожним днем з'являється все більше і більше тих, хто розбирається в технологіях, це означає, що маємо зараз далеко не «фінішну пряму» ІТ-розвитку і технології будуть продовжувати вдосконалюватися. Оскільки рішення пропонуються за доступною ціною і дуже прості у використанні, підприємствам не потрібно вкладати в них занадто багато грошей, і це полегшує бізнес.

Фінанси: В умовах зростання кількості транзакцій у геометричній прогресії щодня, які здійснюються в Інтернеті, важливо, щоб банківські системи та служби безпеки працювали злагоджено щоб зробити онлайн транзакції безпечними та надійними. У міру того, як в Інтернеті буде відбуватися стале збільшення транзакцій щохвилини, необхідним є надання все більшої безпеки інвойсам, що дозволить банкам забезпечувати безпеку купівлі і продажу на всіх можливих фінансових платформах.

Набираючи популярність нинішні технології можна поділити на три основні напрями розвитку: система «Клієнт-банк», інтернет-банкінг та мобільний банкінг.

За допомогою системи «Клієнт-банк» клієнти банку можуть здійснювати різні операції з дому або з офісу. А саме, управління рахунками, отримання інформації про стан рахунків і іншої банківської інформації, проведення платежів та оплата послуг з розрахункових та інших рахунків і з фізичних банківських карток, а також проведення інших операцій.

Мобільний банкінг – це, по суті, управління банківським рахунком через мобільний пристрій. Мобільний банкінг дозволяє клієнту виконувати ті самі завдання, які можна зробити, відвідавши банківську філію. Цей вид банкінгу не лише економить час, а й покращує фінансові рішення. Банк надає додаток у

магазині дистриб'юторів електронних програм таких як AppStore чи Play Market. Це дозволяє здійснювати операції, знаходити банкомати поблизу геолокації смартфона, перевіряти баланс вашого банківського рахунку, отримувати чеки на депозити та кредити тощо.

Тобто розвиток інформаційні технології вводить у вжиток багато нових термінів, та створює безліч варіантів напрямків розвитку в фінансовій та банківській сфері, спонукаючи до постійних змін.

1.2. Аналіз світового ринку інформаційних технологій в міжнародному бізнесі у банківській сфері

Згідно інформації Forbes [5], половина кредитних спілок і 58% банків мають намір випустити нові продукти або послуги в 2021 році - або принаймні те, що вони називають новими продуктами чи послугами.

З установ, які планують впроваджувати нові продукти або послуги, приблизно чверть назвали вдосконалення існуючих систем та цифрових систем відкриття рахунків як запуск нових продуктів, згідно дослідження Cornerstone Advisors [17] серед 260 керівників фінансових установ, станом на 4 квартал 2020 року (рис. 1.1).

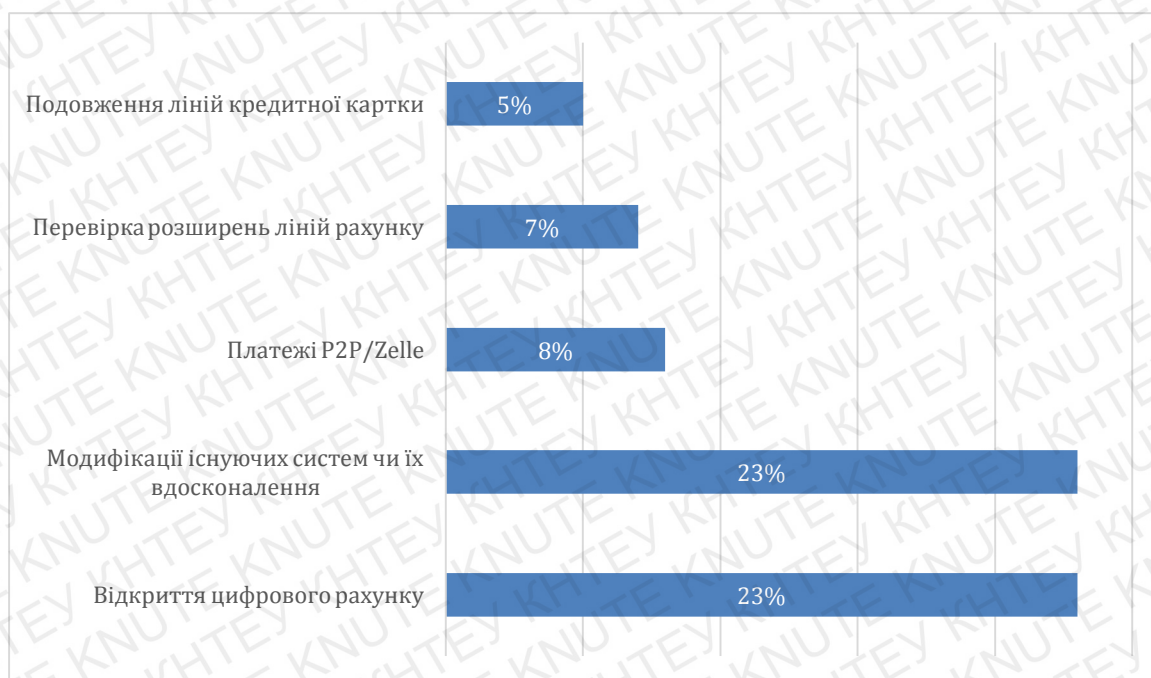

Рис. 1.1. Інноваційні продукти чи послуги, що планують випустити у 2021 році

Джерело: Розроблено автором за [17]

Виходячи з досліджень, можна знайти декілька цікавих планів щодо впровадження нових продуктів та послуг. Кілька респондентів вказали, що вони розпочинають здійснювати нові послуги з управління казначейством у 2021 році. Також було зазначено про плани відкрити кредити на літаки і яхти, чекові та ощадні продукти, пов'язані з фінансовим матеріальним положенням та додаток для дітей та підлітків.

Серед всіх наявних технологій можна виокремити п'ятірку, що є найбільш затребуваними в банківській справі в 2021 році по дослідженню Cornerstone [4]:

1. Відкриття цифрового рахунку.

Відкриття цифрового бухгалтерського обліку для споживачів - це найпопулярніша технологія в бізнес світі вже четвертий рік поспіль.

Пандемія COVID-19 допомогла позбутися деяких давніх переконань щодо першості філій та офлайн представництв для роздрібної та комерційної сфери, а особливо серед керівників банків, коли мова йде про відкриття нового рахунку.

Майже половина, а саме 44%, банків і чверть кредитних спілок очікують на створення нової системи відкриття споживчих цифрових рахунків або її заміни у 2021 році. Навряд чи багато банків справді виконують ці плани цього року, але третина банків і кредитних спілок запроваджує нову систему відкриття споживчих цифрових рахунків за останні три роки.

Системи відкриття комерційних цифрових рахунків (для корпорацій та малого бізнесу) також отримують глобальний приріст в 2021 році, оскільки 30% банків передбачають вибір нової системи цього року, в порівнянні з 22% у 2020 році. За словами партнера Cornerstone Advisors [17] Квінтіна Сайкса: «Відкриття комерційного рахунку та досвід його роботи є одним із найбільш проблемних процесів, що залишаються в цифровому досвіді».

Комерційні системи цифрового відкриття рахунків також набувають популярності серед кредитних спілок. Кожна десята кредитна спілка планує впровадити нову систему відкриття комерційних рахунків у 2021 році - це вдвічі більше, ніж було за останні три роки.

2. Прикладний програмний інтерфейс (API).

Прикладний програмний інтерфейс (API) - це набір чітко визначених методів для взаємодії різних компонентів. API надає розробнику засоби для швидкої розробки програмного забезпечення. API може бути для веб-базованих систем, операційних систем, баз даних, апаратного забезпечення та програмних бібліотек.

Прикладний програмний інтерфейс перескочив з 5-го місця минулого року на 2-е місце у списку на 2021 рік, тобто приблизно кожна четверта установа планує в нього інвестувати.

Близько половини кредитних спілок розробили або інвестували в API цього року. Починаючи з 2021 року, лише 30% банків застосовували API, але це більше порівняно з 21%, які зробили це в 2020 року. Тобто, зростання розміщення API серед банків та кредитних спілок більше зосереджується на ефективності, тобто на вартості та швидкості.

3. Відеоконференції.

Пандемія ускладнила віч-на-віч взаємодію чи навіть зробила її неможливою в деяких випадках, і це пришвидшило плани банків та кредитних спілок щодо розгортання інструментів для відеоконференцій.

Кожна четверта фінансова установа планує вперше інвестувати в цю технологію в 2021 році. Починаючи з 2020 року, лише 20% банків і кредитних спілок вже застосовували ці інструменти - з 2021 року цей відсоток становить приблизно 30%.

4. Платежі P2P.

Платежі P2P, безумовно, набирають популярність серед споживачів, але цикл заміни платежів P2P у фінансових установах починає припинятися. На 2021 рік приблизно чверть банків та п'ята частина кредитних спілок розраховують обрати новим інструментом P2P.

Zelle - єдина платформа для миттєвого переказу грошей. Серед партнерів проекту - безліч найбільших банків, що працюють в США, а також платіжні системи Visa та MasterCard. В даний час приблизно 500 установ пропонують її як свій інструмент P2P, включаючи 25 найбільших світових провідних банків. У першій половині 2020 року Zelle переказала 133 млрд доларів, що вдвічі більше за обсяг транзакцій Venmo - 68 млрд доларів.

В той же час, спираючись на статистичні дані Forbes [5] до 2021 року у Світі налічують більше ніж 377 мільйонів користувачів додатку PayPal та згідно дослідження Cornerstone Advisors [17], що було проведено у грудні 2020 року,

майже вісім з десяти володарів смартфонів мають хоча б один встановлений платіжний додаток та у двох третинах випадків встановлений саме додаток PayPal і 45% користувачів зазначають, що здійснюють платежі P2P через додаток щотижня.

Venmo зустрічається на меншій кількості смартфонів, але серед споживачів, які мають цю програму на своєму телефоні, приблизно третина заявляє, що вони використовують її щотижня для здійснення платежів P2P.

Споживачі використовують різні додатки залежно від того, кому вони платять чи відправляють або отримують гроші. Захист поточних доходів від платежів B2C (тобто міжбанківська комісія) може бути однією з причин для банків зосередитись на збільшенні обсягу своїх P2P без доходів, але з урахуванням міжбанківської комісії.

5. Хмарні обчислення

Відсоток банків, які впровадили хмарні обчислення, суттєво зріс у 2021 році, так само як і у 2020 та 2019 роках.

Хоча все ще існують затримки хмарних обчислень, загальні настрої в галузі змінилися за останні кілька років до такої міри, що багато (якщо не більшість) банків та кредитних спілок вважають, що хмарні обчислення стали важливою частиною їх діяльності.

Незважаючи на ажіотаж навколо технологій, заснованих на штучному інтелекті, таких як чат-боти, машинне навчання та Robotic Process Automation, зовсім невелика частка фінансових установ, біля 25 найбільших банків, користуються цими інструментами. У таблиці 1.2 та 1.3 вказано відсоткове впровадження інформаційних технологій серед фінансових інституцій.

Таблиця 1.2

Відсоток впровадження інформаційних технологій серед банків

Вид інформаційної технології	Банки				Темпи росту, %		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2019/2018	2020/2019	2021/2020
Штучний інтелект	1%	2%	4%	4%	1	2	0
Чат боти	3%	2%	3%	8%	-1	1	5
Машинне навчання	0%	2%	5%	6%	2	3	1
Robotic Process Automation	4%	6%	6%	14%	2	0	8

Джерело: Розроблено автором на основі [17]

Таблиця 1.3

Відсоток впровадження інформаційних технологій серед кредитних спілок

Вид інформаційної технології	Кредитні спілки				Темпи росту, %		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2019/2018	2020/2019	2021/2020
Штучний інтелект	1%	5%	7%	9%	4	2	2
Чат боти	0%	3%	6%	18%	3	3	12
Машинне навчання	2%	3%	9%	10%	1	6	1
Robotic Process Automation	2%	1%	9%	18%	-1	8	9

Джерело: Розроблено автором на основі [17]

Зважаючи на значну залежність від постачальників для технологічних додатків, нових розробок, що знаходяться на етапі проектування та порівняно невеликі онлайн магазини (порівняно з 25 найкращими банками), більшість середньої величини банків та кредитних організацій не мають внутрішніх ресурсів для експериментів та розробки рішень на основі штучного інтелекту. У майбутньому це стане менш проблематичним, оскільки штучний інтелект стає все

більш оптимізованим та зрозумілим для більшої кількості людей у найрізноманітніших сферах та є невід'ємною частиною банківських додатків.

До цього часу, основні постачальники банківських послуг втрачають можливості підтримки власних клієнтів у банках та організаціях кредитування власними розробленими інноваційними та новітніми програмами. Лише п'ята частина банків і незначні 7% кредитних спілок заявляють, що їх основний постачальник банківських послуг суттєво сприяє цифровій трансформації їхнім програмам (рис. 1.2).

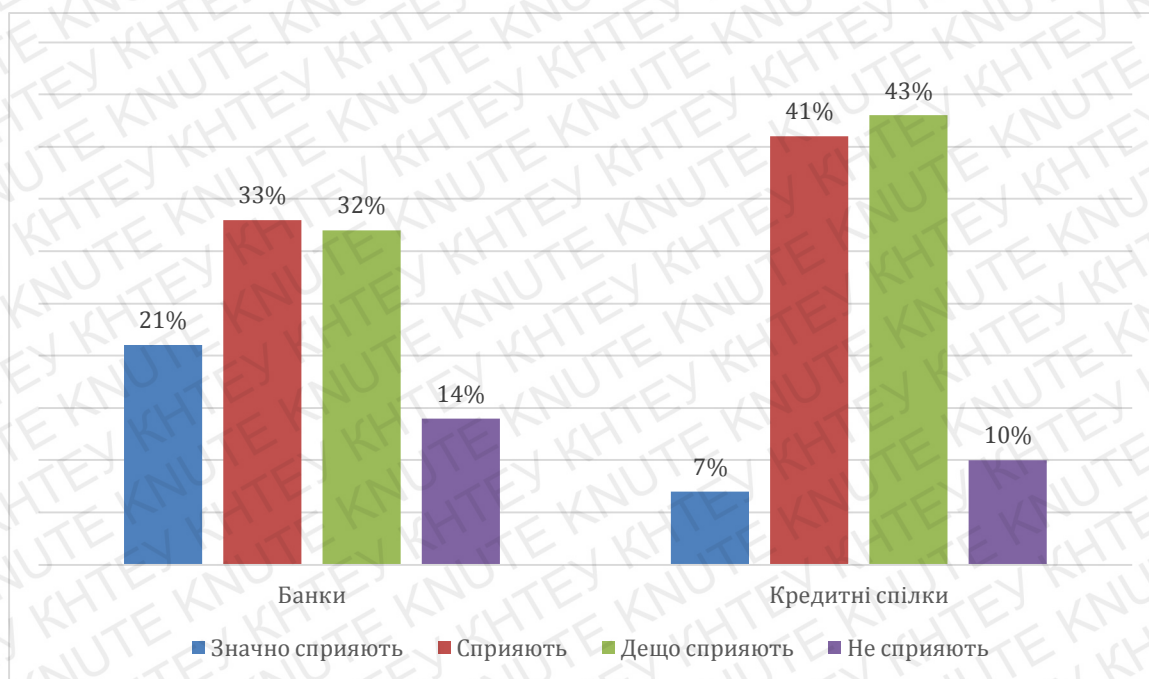

Рис. 1.2. Сприяння основних постачальників систем банківських послуг для цифрової трансформації бізнесу

Джерело: Розроблено автором за [17]

Ще одним з феноменів сучасних технологій для міжнародного банкінгу стала криптовалюта. В інтернеті можна знайти достатньо ймовірну інформацію, що приблизно 15% українців мають криптовалюту. У дослідженні Кембриджського центру альтернативних фінансів говориться, що в світі близько 100 млн осіб вже володіють цим видом валюти. А станом на кінець третього кварталу 2020 року на кріптовіржах були зареєстровані до 191 млн адрес. Але, скоріш за все, на момент закінчення цієї дипломної роботи кількість осіб, що мають криптовалюту значно

зросте і ці дані втратять свою актуальність. Крім того, за оцінками Cornerstone [4], у 2020 році споживачі здійснили роздрібні покупки з використанням криптовалют понад 30 мільярдів доларів.

Хоча лише 2% банків та кредитних спілок заявили, що вони дуже зацікавлені у фінтех-партнерствах, що надають послуги з інвестування криптовалют, приблизно кожен п'ятий сказав, що вони дещо зацікавлені. (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Зацікавленість фінансових інститутів в партнерстві з фінтех, що постачає інвестиційні сервіси для криптовалюти

Джерело: Розроблено автором за [17]

Якщо банки схильні до "орієнтації на клієнта" і слухають "голос клієнта", вони почнуть ставати все більш зацікавленими. Опитування споживачів від NYDIG [18] показало, що 80% власників біткойнів перенесуть свої біткойни у свій банк, якщо він забезпечить їх безпечне зберігання. Це все призведе до того, що, нарешті, деякі перспективні банки та кредитні спілки почнуть пропонувати послуги з криптовалютного інвестування своїм клієнтам.

Впродовж минулого року розгортання роботизованої автоматизації процесів (RPA) значно зросло, як серед банків, так і серед кредитних спілок. Крім того, відсоток кредитних спілок, які розгортають чат-боти, потроївся з 6% у 2020 році до 18% у 2021 році.

В сучасному міжнародному банківському середовищі постійно відбуваються зміни. Новим терміном, яким розробники фінансових технологій та вже активні користувачі почали користуватися - є такий термін як Фінтех.

Приблизно половина (48%) банків та приблизно чотири з 10 (42%) кредитних спілок співпрацювали з фінтех-стартапами за останні три роки. Нижче наведена діаграма на рис. 1.4, яка відповідає на питання: «Наскільки важливими для вашої організації є партнерство чи інвестиції у Фінтех?» за даними користувачів Cornerstone [4].

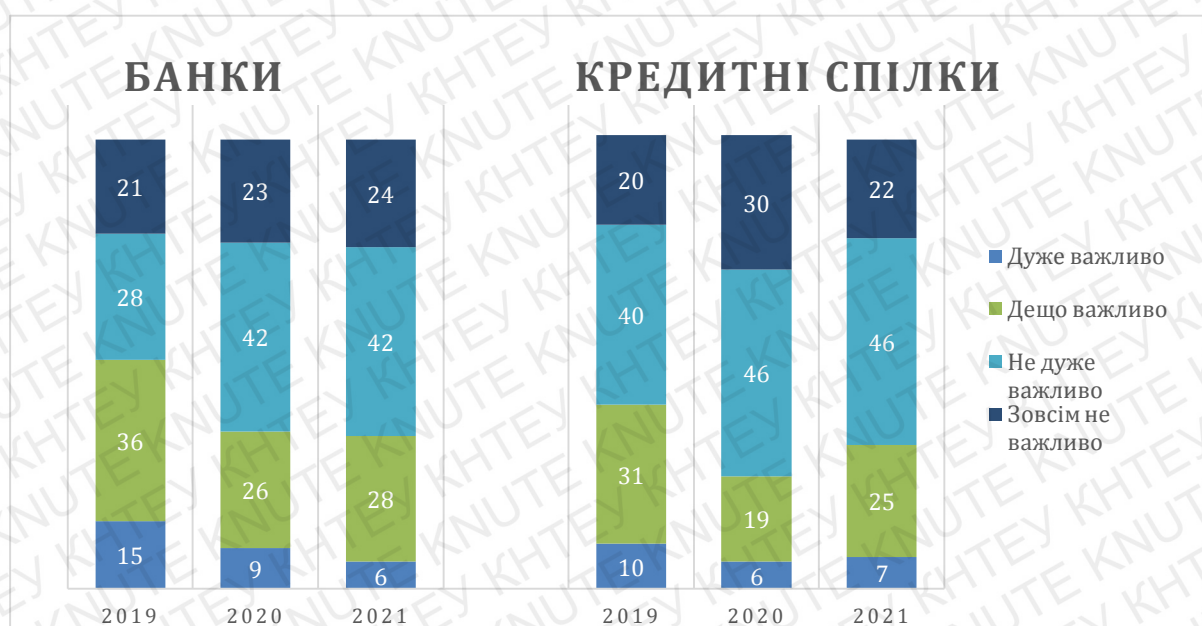

Рис. 1.4. Рівень важливості партнерства та інвестиції у Фінтех для банків та кредитних спілок.

Джерело: Розроблено автором за [4]

Близько чверті банків та 15% кредитних спілок не мають персоналу, присвяченого фінтех-партнерствам. Однак у середньому банки та кредитні спілки мають приблизно два штатні еквіваленти, призначені для пошуку, перевірки, ведення переговорів та ведення фінтех-партнерств.

Розглянемо більш детально поняття Фінтех та його напрямки. Фінтех – фінанси і нові технології з використанням мобільних додатків і алгоритмів. Через Фінтех полегшується процес їх взаємодії через мобільні пристрої. Час від часу

Фінтехом називають стартапи, які використовують нові технології в сфері мобільних платежів, переказу грошових коштів, кредитування, залучення капіталу тощо. Однак експерти у сфері Фінтех відмічають, що Фінтех надто швидко змінюється під впливом різних соціальних потреб, що стає причиною неоднозначності.

Наукова література виокремлює інституційний, функціональний, галузевий та операційний напрямки до визначення терміну Фінтех.

- Інституційний: Являє собою економічну індустрію, що складається з компаній, що використовують ці технології для підвищення ефективності фінансових та банківських систем. До суб'єктів, що використовують інструменти Фінтех належать компанії, що надають виключно фінансові послуги; компанії, для яких фінансові послуги не є основною діяльністю; органи державної влади; продавці, що реалізують товари у межах е-комерції.
- Галузевий: Технології, які використовуються у фінансовій галузі для оптимізації витрат, збільшення доданої вартості в своїх продуктах.
- Функціональний: Фінансова послуга, в яку входять інноваційні технології для задоволення майбутніх потреб.
- Операційний: Технологічні проекти у сфері фінансових сервісів.

Щодо використання фінансових технологій в банківській системі України, можна зазначити, що світова криза 2008 року не оминула і нашу країну та примусила банки адаптуватися до вимог нової реальності.

Перш за все, були збільшені вимоги щодо капіталу банків, були введені оновлені стандарти управління ризиками та суворі вимоги щодо реалізації програми KYC (програма ідентифікації клієнтів для фінансових установ, що працюють з грошима приватних осіб, що означає, що вони повинні ідентифікувати і встановити особу контрагента, перш ніж проводити фінансову операцію) та AML (процедура протидії відмивання грошей).

Саме бажання користувачів примусило фінансові установи експериментувати з цифровими послугами та орієнтуватися на зміни в внутрішніх

процесах, що стало причиною виникнення та зростання нових Фінтех-компаній. Послідовний розвиток Фінтех-компаній протягом десяти років призвів до значного їх збільшення і вже станом на 2018 рік таких компаній в Україні було понад 100.

В таблиці 1.4 наведено розподіл глобальних напрямів Фінтеху за сферами діяльності в Україні на підставі опитування 110 Фінтех-компаній та банків [25], можна побачити, що частка платежів та грошових переказів становить 31,6% та займає найбільший ринковий сегмент в українському Фінтех сервісі, 19,3% стартапів працює у сфері технологій та інфраструктури, 14% у сфері кредитування, 7% займають маркетплейси. Іншуртех, діджитал і необанки та управління фінансами займають рівну частку, а саме – 5,3%.

Таблиця 1.4

Розподіл глобальних напрямів Фінтеху за сферами діяльності в Україні

Сфери діяльності	2018 рік, шт.	2019 рік, шт.	Усього зареєстровано в Україні на кінець 2019 року, шт.
Технології та інфраструктура	5	9	45
Платежі / Грошові перекази	5	6	44
Особисте та споживче кредитування	1	6	16
Мобільні гаманці	3	0	22
Консалтингові / аналітичні системи	7	0	19
Маркетплейси	0	0	12
Кредитування бізнесу	0	3	8
Кібербезпека / боротьба з шахрайством	2	0	10

Продовження табл. 1.4

Сфери діяльності	2018 рік, шт.	2019 рік, шт.	Усього зареєстровано в Україні на кінець 2019 року, шт.
Legaltech	1	3	7
Блокчейн / Криптовалюти	3	0	9
Insurtech	2	1	7
Діджитал та необанки	2	0	8
Особисті фінанси / Управління багатством	3	0	6
Regtech	1	0	4
Інструмент цифрового порівняння	1	0	3
Краудфандінг	0	0	2
Усього	36	28	222

Джерело: Розроблено автором за [3]

Аналізуючи вище написане можна зробити висновок-визначення, що Фінтех – це інноваційні технології, які використовуються фінансовими інститутами, органами державного управління, торговельними організаціями для задоволення потреб споживачів фінансових, адміністративних послуг та товарів в умовах розвитку економіки споживання [3].

Слід зазначити що значний вклад у розвиток ІТ технологій у банках вносить SWIFT, або Товариство світових міжбанківських фінансових телекомунікацій.

SWIFT - це мережа, яку банки та інші фінансові установи використовують для безпечної передачі інформації. Більшість найбільших фінансових установ використовують SWIFT, оскільки він вважається золотим стандартом надійних та безпечних фінансових повідомлень. Товариство було створене, коли банки у

всьому світі вирішили співпрацювати для вирішення проблеми транскордонних платежів. Метод підпису SWIFT для передачі фінансової інформації з одного місця в інше побудований навколо кодів SWIFT, унікальних кодів довжиною від восьми до 11 символів, які присвоюються кожній фінансовій установі. Його також іноді називають кодом ідентифікатора банку або кодом ISO 9362.

Розповсюдження SWIFT у світі за роками зазначено на рис. 1.5.

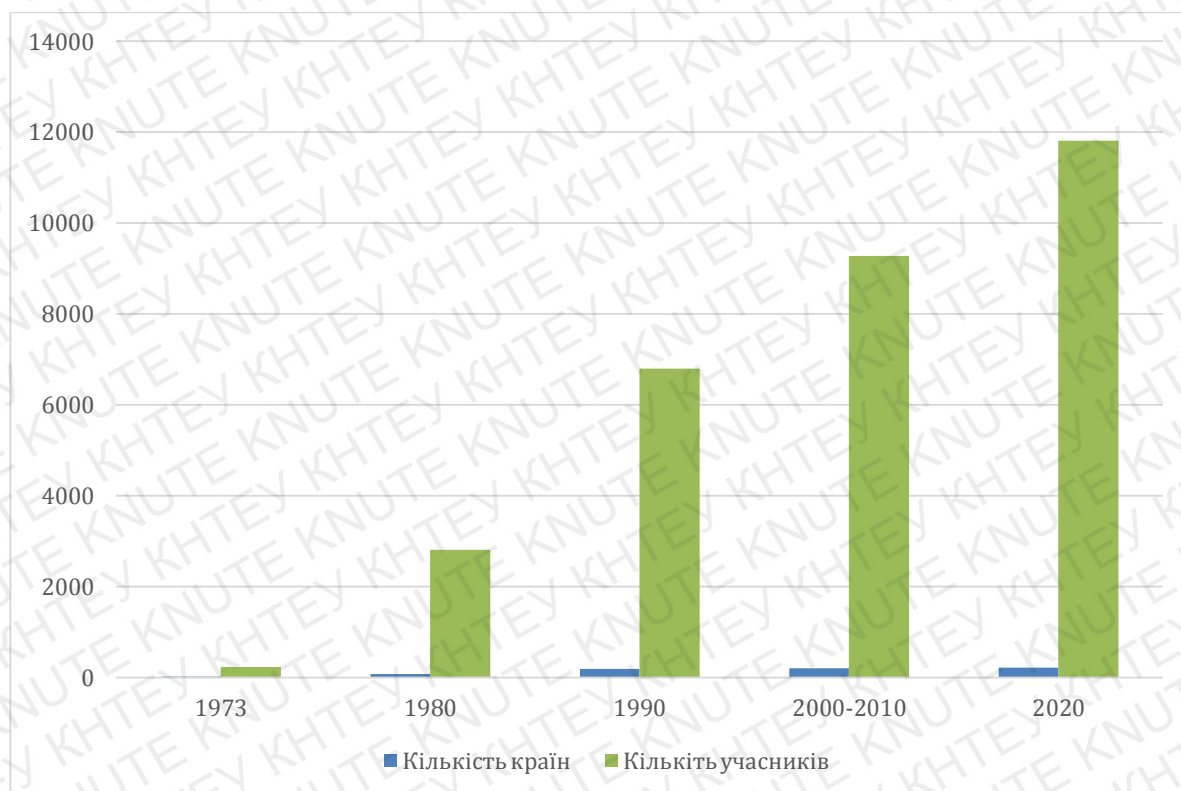

Рис. 1.5. Динаміка росту кількості країн та кількості учасників Товариства світових міжбанківських фінансових телекомунікацій.

Джерело: Розроблено автором за [3]

SWIFT-код установи - це насправді кілька різних кодів, пов'язаних між собою.

Ці коди визначаються такими факторами:

- Код установи;
- Країна, де знаходиться заклад;
- Місцезнаходження або код міста;
- Індивідуальний код філії, якщо застосовується (це не завжди включено в коди SWIFT).

Раніше фінансові установи використовували набагато повільнішу, менш безпечну та менш стандартизовану систему надсилання платіжних доручень Telex. Замість використання таких кодів як SWIFT, Telex вимагав, щоб користувачі писали повні описи кожної транзакції. Вони часто трактувались неправильно, спричинюючи найбільш поширені помилки та неефективність. SWIFT обходить ці питання шляхом стандартизації. Ще одним фактором, який робить цей метод настільки цінним, є те, що його можна легко оновити відповідно до сучасних динамічних технологій.

SWIFT не передає фактичні кошти з одного місця в інше. Натомість він надсилає повідомлення з проханням про здійснення платежів між установами різних країн.

SWIFT також може застосовуватися для широкого спектру різних галузей промисловості по всьому світу. Однак ця система досить універсальна і виконує безліч різних функцій. Оскільки SWIFT має доступ до великої кількості даних, він здійснив глобальний перехід до надання послуг, побудованих навколо звітування для підприємств. Аналіз SWIFT-трафіку установи дозволяє зацікавленим сторонам приймати важливі рішення та брати більш детальні дані і інтерпретувати їх для виявлення ринкових тенденцій.

Ще однією важливою послугою, яку пропонує SWIFT, є різні інструменти для забезпечення виконання фінансового законодавства та виявлення фінансових злочинів. Деякі послуги, які вони пропонують, включають інструменти звітування для перевірки попереднього стану клієнтів та порушень санкцій уряду, а також виконання норм протидії відмивання грошей.

SWIFT також може підтримувати ринкову інфраструктуру. Коли непередбачувані події - від стихійних лих до пошкодження даних - значно пошкоджують процес повсякденних операцій фінансових установ, порушуючи інформаційну безпеку. Для боротьби з цим SWIFT пропонує Службу стійкості до ринкової інфраструктури (MIRS). MIRS гарантує, що діяльність відбуватиметься безпечно та надійно, незалежно від того, з якими проблемами може зіткнутися установа.

На сьогодні великим поштовхом для розвитку інформаційних технологій банківської сфери в Україні стала розробка додатку «Дія», що дозволяє верифікувати та ідентифікувати особу для проведення різноманітних банківських операцій. Завдяки запуску послуги шерингу цифрових документів, клієнти майже всіх банків, діючих на території України, що мають електронний паспорт у застосунку «Дія», можуть виконати більшість своїх запитів до банків онлайн, або й всі запити користуючись лише Інтернетом (в таких банках як Монобанк чи Альфа Банк). Це впровадження націлено не лише на поліпшення користування клієнтами банків, а також для запобігання та протидії відмиванню доходів, які були отримані злочинним способом, запобігання фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Таким чином, аналіз світового ринку інформаційних технологій в банківській сфері показав, що трансформації відбуваються, в першу чергу завдяки новим викликам, що формують стрімке зростання діджитал-операцій, а також збільшують попит на ІТ-продукти та сервіси.

Висновки до розділу 1

Стрімкий розвиток фінансових технологій почався не так давно, хоча, незважаючи на це, зацікавленість даною індустрією стрімко зростає та набирає обертів. Твердження про "прорив" у фінансових послугах було зосереджене на змінах на рівні взаємодії з клієнтами - тобто в додатках цифрових рахунків, користувальницьких інтерфейсах тощо. Насправді це не призвело до справжнього прориву, оскільки існує цілий ланцюг дій які відбуваються до моменту взаємодії з клієнтами. Одним із стримуючих ІТ-прорив факторів є дорожня імплементация цих систем та неможливість виділити велику суму «за раз», хоча умови, що склалися протягом пандемії COVID-19, скоріш за все, змусять всі фінансові інституції перейти на бік діджиталізації своїх сервісів.

Розглядаючи спектр Фінтех-послуг можна побачити їх потенційно великий вплив на діяльність фінансової системи, що вимагає аналізу переваг та ризиків від Фінтех-інновацій для банківського сектору України та економіки загалом.

Очікується, що індустрія Фінтех продовжить динамічно розвиватися. Зростання буде обумовлене як збільшенням проникнення на ринок існуючих послуг, так і створенням нових сервісів. Банки повинні усвідомити важливість діджиталізації, щоб виправдати очікування клієнтів, сформовані Фінтех-індустрією і новими операційними моделями. Співпраця актуальна як для перших, так і для других, оскільки вони всі знаходяться в одній екосистемі.

Проаналізувавши вплив Фінтех на банківську сферу, події на ринку можуть розвиватись в декількох напрямках. Можна відмітити, що банк та Фінтех в партнерстві будуть створювати чудові продукти і сервіси для клієнта. Насправді це означає, що банки купуватимуть їм потрібні стартапи або будуть з ними працювати за партнерським договором аби запровадити пропозицію від стартапа в свою банківську діяльність. В результаті такого співробітництва банки швидко збільшуватимуть свій портфель клієнтів в сегменті середнього та малого бізнесу. Також банки можуть скопіювати функціонал, що їм потрібен та будуть продавати його самі, користуючись своєю клієнтською базою, запасом ресурсів, капіталу та

впізнаваним брендом. Ще одним розвитком подій може стати, що кожен піде своїм шляхом та виграє сильніший, саме так вже відбувається в сфері грошових переказів.

Фінтех перетворює весь сектор банківських послуг: змінює способи, час і місце надання фінансових послуг і продуктів, формує нові умови взаємодії банків, Фінтех-компаній і їх клієнтами. В результаті розвитку Фінтех з'являється велика кількість бізнес-моделей, що створить проблеми як для учасників ринку, так і для наглядових і регулюючих органів, призначених для забезпечення стабільності, знаходження правильного балансу між фінансовою стабільністю і захистом клієнтів, залишаючи місце для інновацій. Усунення ризиків Фінтех в банківській сфері призведе до появи нової фінансової галузі, де Фінтех займатиме домінуюче місце.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА МІЖНАРОДНОГО БАНКУ «УКРСИББАНК»

2.1. Аналіз господарської діяльності АТ «УКРСИББАНК»

Аналіз фінансових результатів підприємств та ринку, до якого вони належать, являється однією із основних складових аналізу їх діяльності. Завдання аналізу фінансових результатів полягає у визначенні ролі та значення прибутку підприємств як джерела формування їх капіталу та їх значення для забезпечення стабільності фінансового стану.

Таким чином, станом на 2021 рік на українському банківському ринку працюють 73 банки [16]. З них 20 банків належать до іноземних банківських груп, 5-державних.

АТ «УКРСИББАНК» — український банк з іноземним капіталом, що належить одній з найбільших у світі фінансових Груп, а саме BNP Paribas (Франція)

— (рис. 2.1).

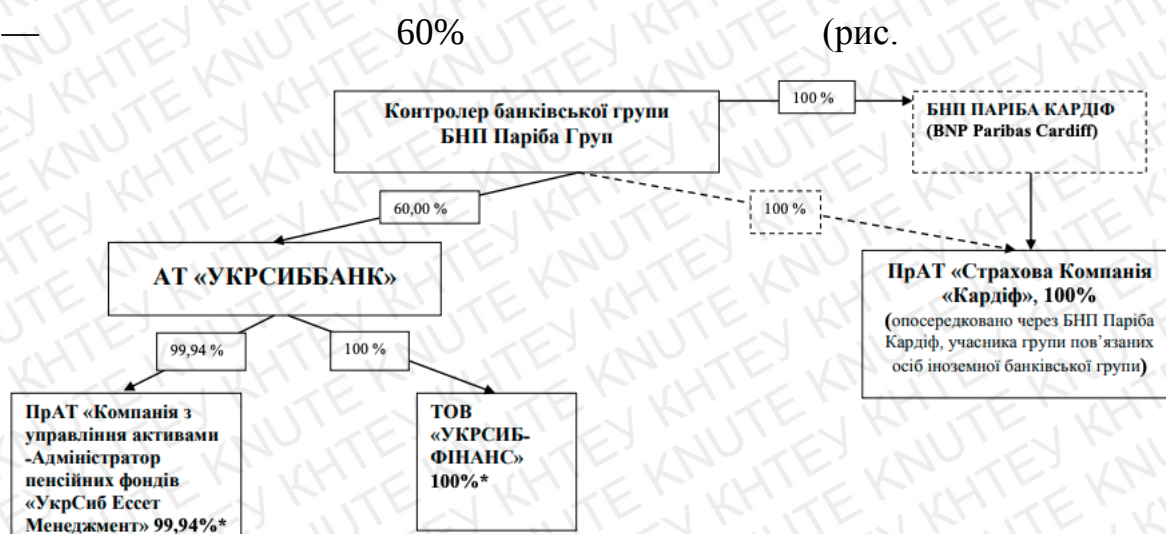

Рис. 2.1. Організаційна структура АТ «УКРСИББАНК» [15]

BNP Paribas є лідером на міжнародному ринку банківських і фінансових послуг та являється десятою міжнародною банківською групою, яка працює в 71 країні. Станом на 31 грудня 2020 року чистий прибуток групи становив 8,2 мільярда євро. Група посідає провідні позиції у трьох основних сегментах: корпоративний та інвестиційний бізнес, управління активами і роздрібний бізнес.

Група, що присутня в Європі з усіма своїми напрямками діяльності, найбільшу діяльність має в роздрібному бізнесі у Франції та Італії. Також, BNP Paribas посідає істотні позиції в США та вагомі позиції в Азії та на ринках країн, які розвиваються.

Завдяки входження до групи BNP Paribas, АТ «УКРСИББАНК» входить до десятки провідних найнадійніших та стабільних банків України на основі передових європейських стандартів та сучасного менеджменту. Крім корпоративного бізнесу, успішно розвиває і роздрібне обслуговування, якісно зростає в усіх інших сегментах ринку надання банківських послуг.

АТ «УКРСИББАНК» завжди отримує найвищий рейтинг кредитоспроможності, таким чином в червні 2021 року на засіданні Рейтингового комітету було прийняте рішення встановити рейтинг банку - uaAAA. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України №665 від 26.04.2007р. [2], Банк з таким рейтингом характеризується найвищою кредитоспроможністю в порівнянні з іншими українськими банками. Таке рішення було прийнято згідно із діяльністю банку в I кварталі 2021 року та базуючись на його діяльності та звітності в 2020 році.

Виходячи за рівня контролю АТ «УКРСИББАНК» (BNP Paribas - 60% , ЄБРР - 40%) в капіталі учасників Банківської групи, український банк не має істотного впливу на фінансову звітність та потенційного права голосу в капіталі учасників Банківської групи, що є у власності материнської компанії.

Фінансові показники АТ «УКРСИББАНК»:

Таблиця 2.1

Динаміка фінансово-економічних показників АТ «УКРСИББАНК»

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Темпи росту, %		
					2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020
Регулятивний капітал	6 577 62 3 грн	6 276 33 4 грн	7 355 31 2 грн	7 529 89 4 грн	4,80	17,19	3,93

Норматив адекватності регулятивного капіталу	20,00%	22,03%	24,65%	24,90%	2,03	2,62	1,88
Норматив достатності основного капіталу	-	12,91%	20,86%	20,65%	-	7,95	3,88
Чисті активи банку	-	-	66,805 млрд грн	72,316 млрд грн	-	-	4,65
Норматив короткострокової ліквідності	116,47%	98,28%	100,86%	102,38%	-18,19	2,58	12,88
Коефіцієнт покриття ліквідністю	-	245,88%	267,97%	284,10%	-	22,09	16,13
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування	-	191,08%	185,03%	157,87%	-	-6,05	-27,16

Джерело: Складено автором на основі [19]

Капітал та адекватність капіталу: Наразі регулятивний капітал АТ «УКРСИББАНК» знаходиться у межах від 5,8 млрд грн до 7,5 млрд грн, але з цього року показник збільшився майже на 4%, що становить 7,53 млрд грн.

Норматив адекватності регулятивного капіталу АТ «УКРСИББАНК» з початку 2020 року по 5 травня 2021 року коливається у межах 21,95% - 27,38%. Цей показник в час аналізу перевищували граничне значення встановлене НБУ, а також

був вищими середньо-ринкового. Станом на 5 травня 2021 року показник становить 24,9%, таке значення перевищує на 14,9% встановлений НБУ граничний рівень і на 1,88% перевищує показники банківської системи України.

Норматив достатності основного капіталу АТ «УКРСИББАНК» впродовж всього 2020 року та січня-квітня 2021 року коливається в діапазоні 12,5% - 25,6% та показує динаміку не односпрямованості. Цей показник все ще значно більше встановлене НБУ значення, та значення було вище за середньо-ринкові показники. 5 травня 2021 року норматив достатності основного капіталу Банку складає 20,6%, що на 13,7% більше за встановлену НБУ граничну відмітку, та на 3,9% середній ринковий показник.

Чисті активи банку на момент 1 квітня 2021 року у порівнянні з початком 2021 зменшились з 72,3 млрд грн до 66,8 млрд грн, але кредитний портфель Банку виріс з 21,1 млрд грн до 22 млрд грн, а частка кредитного портфеля в активах АТ «УКРСИББАНК» показала приріст на 3,9% з 29% до 33%. На момент 1 квітня 2021 року, як і в минулі року суттєву частку в активах АТ «УКРСИББАНК» займає готівка в касах банку, в НБУ і резерви, що становлять 6,3 млрд грн. Також, портфель цінних паперів та інвестиції у дочірні компанії Банку складає 13,9 млрд грн, що становить 20,7% активів. Також банк приймає участь у міжбанківського ринку, де станом на початок квітня 2021 року обсяг коштів, що були розміщені банком в інших фінансових підприємствах складає 21,5 млрд грн, що становить 32,2% від всіх активів банку.

Норматив короткострокової ліквідності АТ «УКРСИББАНК» знаходиться в діапазоні 98% - 118,6%. Значення нормативу короткострокової ліквідності Банку на постійно більше за встановлене значення НБУ. На початок травня 2021 року цей показник становить 102,4%, це на 42,4% більше ніж встановлене НБУ значення та на 12,9% більше за середньо-ринковий показник.

Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами АТ «УКРСИББАНК» в з початку 2020 року по 5 травня 2021 знаходиться в межах 250% - 432,2%, що також більше за встановлене значення НБУ. На момент початку травня 2021 року цей показник становить 284,1%, що в 2,84 рази більше за встановлений НБУ показник.

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування АТ «УКРСИББАНК» на початок травня 2021 року складає 157,9%, це значення на 77,8% більше за встановлений НБУ показник. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування визначає найменший рівень забезпечення діяльності банку впродовж одного року.

Аналізуючи фінансові показники АТ «УКРСИББАНК» можна зазначити, що на момент початку травня 2021 року банк добре забезпечений ліквідністю. Підсумовуючи дохідність операцій за перший квартал 2021 року банк отримав прибуток в розмірі 286,4 млн грн, що на 35,8% менше ніж за такий саме період 2020 року. Також порівнюючи показники банку за визначений раніше період можна відмітити, що чистий процентний дохід Банку склав зменшився на 16,6% до 773,5 млн грн, а чистий комісійний дохід виріс на 7,14% до 417,8 млн грн, але узагальнюючи, можна позитивно оцінити фінансові результати АТ «УКРСИББАНК», беручи до уваги вплив карантинних обмежень, та підкреслити, що впродовж дев'яти кварталів поспіль банк отримує великий обсяг прибутку на постійній основі.

2.2. Аналіз розвитку інформаційних технологій в банківській сфері в АТ «УКРСИББАНК»

Аналіз розвитку інформаційних технологій в банківській сфері в АТ «УКРСИББАНК» доцільно почати з визначення основних складових розвитку інновацій в цій сфері. Розвиток інноваційної діяльності є складним процесом перетворення нових ідей та набутих навичок в економічних взаємовідносинах. Тому процес розвитку інновацій потрібно аналізувати з точки зору конкретного суб'єкта господарювання, що взаємодіє з іншими суб'єктами, що залучені в усі етапи його діяльності таким чином, інноваційний розвиток інформаційних технологій банківської сфери можна визначити як процес поетапного покращення банківської системи, який відбувається частіше за все за використовуючи набутий досвід для посилення комплаєнс процедур задля контролю та надійного захисту банківської інформації, а також покращення якості банківських процесів та обслуговування, підвищення рівня конкурентоспроможності і, як наслідок, всієї банківської системи.

Наукова література визначає три напрями розвитку інноваційної діяльності банківської сфери, а саме: фінансовий, технологічний та організаційно-структурний [14].

Фінансовий напрямок пов'язаний із створенням нових банківських продуктів, нововведеннями в нових компонентах фінансового ринку, таких як ринки Forex, цінних паперів, ф'ючерсів. Використання таких технологій в АТ «УКРСИББАНК» спрямоване на зниження операційних витрат, ефективніше управління активами та їх зобов'язаннями.

Технологічний напрямок інноваційної діяльності пов'язаний зі змінами всіх відділах банківської діяльності. Такі інновації передбачають створення нових технологій, оптимізацію та модернізацію існуючих, в різноманітних сферах банківської діяльності. Стрімкий розвиток технологічних інновацій в банківській сфері пов'язаний з розвитком сфери інформаційних технологій. АТ «УКРСИББАНК», як і його конкуренти, сьогодні аналізують та змінюють своє

інформаційне середовище з метою оптимізації і реалізації інновацій для мінімізації банківських витрат.

Одним з найкращих прикладів мінімізації витрат є впровадження відеозв'язку, що дозволяє Банку економити на відрядженнях своїх співробітників та їх часових затратах. Найпопулярнішими на сьогодні є проекти, пов'язані з імплементацією банківських продуктів, що надаються через мобільні пристрої чи веб-сторінки тому що Інтернет став платформою для електронної комерції та фінансової діяльності. Наявність Інтернет-банкінгу та мобільного банкінгу відіграє значну роль в банківському обслуговуванні та спрощенні проведення електронних платежів. Враховуючи те, що ринок електронної комерції в Україні приблизно оцінюється в 400– 450 млн. доларів США на рік, це все ж нижче за країни Європейського Союзу та США, виникає проблематика стримуюча розвиток бізнесу в інтернеті - недостатня автоматизованість банківських процесів та відсутність вирішення проблем клієнтів виключно онлайн методами [13]. Виходячи з того, що Інтернет надає можливості банківським установам динамічно розвиватися, створюючи повномасштабні офіси в онлайн режимі для віддаленого обслуговування клієнтів, що не тільки скорочує витрати, а й збільшує ефективність та швидкість рішення. Для впровадження Інтернет-технологій як засобу надання інноваційних послуг необхідно змінювати напрями розвитку та менеджменту, перебудови інформаційних систем банків, та забезпечення гарантій надійності і безпеки обслуговування та транзакцій клієнтів.

Організаційно-структурний напрямок інноваційної діяльності банків є допомагає у розвитку банківських технологій, технічного забезпечення та створює умови для задоволення всіх потреб клієнтів банку в послугах на сучасному рівні, а також допомагає в конкуруванні банків за показниками якості обслуговування та ефективності їх діяльності; важливим компонентом в взаємодії внутрішніх і зовнішніх елементів інноваційного розвитку відіграє налаштування нововведень на рівні маркетингу, фінансового та HR відділів.

Для забезпечення вдосконалення інформаційних технологій та процесів банківської діяльності в АТ «УКРСИББАНК» необхідно регулювання на рівні

управління розвитку всіх сфер діяльності Банку, а також ресурси в грошовому еквіваленті, наявність інформації, спеціалістів та консультантів банків.

Виходячи з того, що протягом тривалого часу АТ «УКРСИББАНК» розвивався, пропонуючи традиційні та актуальні продукти, а саме кредитні картки – клієнтам з поточними рахунками, персональні кредитні лінії та кредити на майно, тощо, для приватних клієнтів та додаткові продукти, що виходять за рамки звичайної діяльності для корпоративного бізнесу: бухгалтерські послуги, послуги факторингу та ведення рахунку.

Завдяки тому, що фінансові стартапи почали імплементувати на український ринок мобільні застосунки для управління своїми рахунками, АТ «УКРСИББАНК» був вимушений адаптуватися до обставин, що склалися на ринку, та випустити власний мобільний застосунок UKRSIB online та UKRSIB business.

UKRSIB online – застосунок, що здатний аналізувати витрати клієнтів, розбивати витрати по категоріям та демонструвати інформацію в графіках. Також, з'явилася можливість створювати регулярні платежі та отримувати цілодобову підтримку банківських спеціалістів, щодо будь-яких запитів клієнта.

UKRSIB business – це система електронного банкінгу та цифровий канал для забезпечення безпеки в здійсненні транзакцій в національній та іноземних валютах. Цей додаток дозволяє отримувати інформацію за рахунками швидко та керувати ліквідністю для оптимізації платіжних операцій свого бізнесу. Також, АТ «УКРСИББАНК» додав інтеграцію з обліковою системою бізнесу, щоб мінімізувати час процесу формування документів.

Такі зміни в АТ «УКРСИББАНК» мали насамперед соціальний вплив, а саме впровадження населення в фінансову екосистему, але ці зміни значно вплинули ще більш значною мірою на економічну стійкість фінансової системи шляхом оптимізації своїх процесів, створення умов для плавної адаптації до різноманітних подій та підвищення ефективності витрат банківських ресурсів.

Для АТ «УКРСИББАНК», як і для всього фінансового сектору України та Світу, найбільшим викликом останніх років стала пандемія COVID-19. Банк розробив свою діяльність таким чином, щоб не припиняти обслуговування клієнтів

навіть в кризовій ситуації. Забезпечити таку безперервність в роботі дозволили два фактори. Перший – посилення розвитку онлайн банкінгу, другий – створення нових можливостей для роботи у віддаленому режимі, що дозволило забезпечити безпеку співробітників банку не перериваючи робочий процес та, одночасно з тим, не втрачаючи високий рівень обслуговування клієнтів.

Така швидка цифрова трансформація не могла мати місце без попередньої підготовки, так як АТ «УКРСИББАНК» вже не перший рік прагне до цифровізації, в Банку вже були певні напрацювання. А з приходом пандемії ІТ департамент Банку інтенсифікував ці напрацювання та, проаналізувавши всі сучасні тренди в банківській діяльності, імплементували максимальну кількість діджиталізованого компоненту.

Тобто розглянувши напрямки розвитку інформаційних технологій АТ «УКРСИББАНК», можна виділити сфери, що потребують подальшого вдосконалення, а саме: діджитал маркетинг, CRM системи, розуміння принципів правильного підбору персоналу.

Висновки до розділу 2

Аналізуючи рейтинг обраного банку, а саме АТ «УКРСИББАНК», можна зробити висновок, що він виконував свої зобов'язання перед всіма клієнтами та кредиторами згідно чинного законодавства та не тільки не був віднесений Національним Банком України до проблемних, а й був присвоєний найвищим рейтингом uaAAA за національною українською шкалою.

Як і минулих років, портфель активів АТ «УКРСИББАНК», залишається диверсифікованим, що позитивно відображається на його характеристиках та рейтингах. Таким чином на початок травня 2021 року АТ «УКРСИББАНК» добре забезпечений регулятивним та основним капіталом, а також ліквідністю, про це говорять показники деяких нормативів Банку.

Підсумовуючи I квартал 2021 року АТ «УКРСИББАНК» отримав прибуток обсягом в 286,422 млн грн. Незважаючи на те, що динаміка фінансового результату Банку є низхідною, як і вся банківська система України, АТ «УКРСИББАНК» відображає збільшення обсягів прибутку вже десятий квартал поспіль. Тенденція Банку отримувати достатньо великі в обсягах доходи та показувати у звітності позитивні результати за умов пандемії COVID-19 та вже не єдиного локдауна - оцінюється позитивно.

Для АТ «УКРСИББАНК» інноваційна діяльність банк надає безліч гарних можливостей для прогресивного розвитку, але й посилює конкурентну боротьбу, не лише серед банків з крупними іноземними капіталами, а, також, з новими українськими конкурентами, що вимагає від Банку прийняття та розробки нестандартних, швидких та якісних рішень, які стосуються стратегії його розвитку.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

3.1. Рекомендації щодо вдосконалення процесу управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу в АТ «УКРСИББАНК»

Аналізуючи перший та другий розділи, можна зробити висновок, що на 2021 рік фінансові результати в умовах кризи сфери охорони здоров'я АТ «УКРСИББАНК» був стійким незважаючи на складні обставини. Більшість показників після основної фази карантинних мір досягли рівня докризового періоду. Зважаючи на те, що рентабельність капіталу Банку дорівнює 21% [19] доцільно підкреслити, що Банк доказує власну надійність в кризовий період.

Так як основним пріоритетом АТ «УКРСИББАНК» є, перш за все, обслуговування клієнтів, необхідно задіяти всі можливі ресурси для вдосконалення управління інформаційними технологіями. Таким чином Банку потрібно проводити постійний аналіз потреб клієнтів в застосунках UKRSIB online та UKRSIB business для їх найшвидшого оновлення. Важливо також пропонувати нові інноваційні можливості, щоб набувати першості в боротьбі з конкуренцією.

Для утримання позицій на ринку серед своїх конкурентів, АТ «УКРСИББАНК» варто вдосконалювати свої операції та підвищувати рівень надання своїх послуги, а також розробляти все розумніші структури управління. Такі покращення дозволять реагувати на швидкоплинні зміни в міжнародному законодавстві, локальному та на зміни зовнішніх умов функціонування, тим самим забезпечувати високий рівень якості банківської діяльності та її ефективності.

Серед рекомендацій, щодо вдосконалення процесу управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу в АТ «УКРСИББАНК», можна віднести вдосконалення та пришвидшення електронного документообігу. Ця система уможливорює підписання як договірної, так і первинної документації в електронній формі.

Не дивлячись на те, що система електронного документообігу і так прискорює обробку, збереження та передачу документів, цей процес все ще потребує вдосконалення. Оскільки навіть використовуючи виключно електронний формат документів залишається фактор того, що його обробкою займається людина. Витрачаючи на процес читання багато часу робить роботу з документами не оптимізованою. Таку проблему можна вирішити впроваджуючи нейромережу, яка здійснює автоматичне сортування документів по відділах та зменшує контроль людини над обігом документів на користь штучного інтелекту.

Враховуючи запит законодавчих органів та клієнтів банків на захист грошово-фінансових коштів на банківських рахунках та політики комплаєнсу щодо перешкоджання блокуванню, розкраданню коштів та протиправних шахрайських дій підштовхує на розробку універсальної системи збереження та використання банківських коштів, одним з таких інструментів для фінансової системи України та АТ «УКРСИББАНК» може стати розробка віртуальної валюти з сучасними рівнями захисту грошових потоків. Більш того віртуальна валюта зменшує собівартість транзакційних послуг та створюватиме платіжну інфраструктуру, щоб стимулювати розвиток ІТ-продуктів орієнтованих на електронну комерцію та її споживачів.

Напевно, найнеобхіднішою з банківських інновацій для АТ «УКРСИББАНК» є послуга еквайрингу за допомогою віртуальних терміналів. Ця інновація дозволить здійснювати оплату маючи при собі лише смартфони, як для продавця, так і для споживача. Оплата, в даній технології, здійснюється наведенням камери споживача на QR-код віртуального терміналу продавця та не потребує ніяких інших грошових та часових витрат.

Підсумовуючи надані рекомендації, щодо вдосконалення процесу управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу в АТ «УКРСИББАНК», варто зазначити, що кожна з наведених рекомендацій є терміновою для імплементацій та повинна знаходитись в першому рангу пріоритетності.

3.2. Оцінка ефективності заходів щодо вдосконалення управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу в АТ «УКРСИББАНК»

Виходячи із рекомендації щодо вдосконалення процесу управління інформаційних технологій в управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу в АТ «УКРСИББАНК» необхідно показати їх ефективність.

Щодо електронного документообігу, що дозволяє ефективніше обробляти документи доцільно вказати, що перш за все рівень помилок при аналізі текстів документів зменшується у приблизно 2-3 рази, адже гарно натренована система штучного інтелекту коректно зчитує 99% отриманої інформації. Слід відзначити, що витрати на роботу та підтримку системи штучного інтелекту значно менші за використання людського ресурсу для обробки рівної кількості документів. Затратами в цьому випадку являється лише витрати на розробку системи ШІ та утримання серверів, на яких буде відбуватися обробка.

Впровадження віртуальної валюти в потік повсякденних транзакцій є значним удосконаленням банківської системи для АТ «УКРСИББАНК» та обігу його фінансів, оскільки по результату впровадження транзакції стануть більш безпечними, а також зменшиться комісія на проведення транзакцій через зменшення кількості посередників, що залучені у цей процес.

До показників ефективності впровадження віртуальної валюти для Банку можна віднести такі аспекти:

- Підвищення безпеки фінансової системи, за рахунок впровадження нових технологій фінансового моніторингу та комплаєнс методів.
- Зростання зручності фінансової системи. Цифрова валюта є доступною для комерційних банків у цілодобовому режимі, а вартість транскордонних та внутрішніх переказів стає нижчою.
- Стимулювання конкуренції та інновації у платіжних системах.
- Поліпшення фінансової доступності. Нові рахунки можуть бути доступними тим клієнтам, яким зараз закрито доступ до звичайних банківських послуг, наприклад мігрантам. Це стане можливим завдяки тому, що банки в нових умовах будуть лише кредиторами, та

постачальниками послуг стануть нові гравці, наприклад компанії, що надають цифрові гарантії. Таким чином, банк, не втрачаючи свого прибутку зменшує власну відповідальність та репутаційні ризики.

Використання QR-еквайрингу за допомогою віртуальних терміналів. АТ «УКРСИББАНК», застосовуючи послугу QR-еквайрингу за допомогою віртуальних терміналів для оплати, зможе отримати такі переваги, а саме:

- Можливість приймати до оплати картки системи платежів: Visa, MasterCard, American Express та інші.
- Збільшення кількості клієнтської бази, завдяки можливості приймати платежі телефоном, електронною поштою та соціальними мережами.
- Посилення безпечного користування, завдяки миттєвій онлайн-авторизації.
- Зростання швидкості та зручності використання, клієнт має можливість ввести дані картки та здійснити платіж.
- Збільшення торгових оборотів та транзакцій.

Проведемо оцінку ефективності використання QR-еквайрингу для вдосконалення інформаційних технологій в АТ «УКРСИББАНК». В таблиці 3.1 розпочнемо розрахунок з відслідковування кількісного приросту звичайних POS-терміналів в АТ «УКРСИББАНК» та у конкурентного АТ «ПРИВАТБАНК».

Таблиця 3.1

Кількість POS-терміналів

Назва банку	2016 рік, шт.	2017 рік, шт.	2018 рік, шт.	2019 рік, шт.	2020 рік, шт.
АТ «ПРИВАТБАНК»	127 000	145 000	174 000	205 000	224 000
АТ «УКРСИББАНК»	850	982	1408	1894	3031

Джерело: Складено автором на основі [26]

Кількість QR-еквайрингових користувачів в Приватбанку АТ «ПРИВАТБАНК» на 2019 рік була 12 564 шт.; а вже на 2020 рік становила 40 203 шт. та продовжує стрімко зростати на 2021 рік [27]. Для подальшого розрахунку

потенційної ефективності імплементації QR-еквайрингу АТ «УКРСИББАНК» розрахуємо різницю темпів приросту POS-терміналів та QR-еквайрингу в Банку-конкуренту, а саме в АТ «ПРИВАТБАНК» в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Темпи приросту видів приймання оплати в АТ «ПРИВАТБАНК»

Вид приймання оплати	2018 рік, шт.	2019 рік, шт.	2020 рік, шт.	Темпи приросту, %	
				2019 / 2018	2020 / 2019
POS-термінал	174 000	205 000	224 000	17,8	9,3
QR-еквайринг	9 089	12 564	40 203	38,2	219,9

Джерело: Складено автором на основі [26]

Таким чином, співвідносячи приріст кількості POS-терміналів та QR-еквайрингових систем в АТ «ПРИВАТБАНК», можна виділити тенденцію, щодо більшого приросту у майбутньому саме QR-еквайрингу, ніж звичайних POS-терміналів. Згідно з проведеного аналізу, АТ «УКРСИББАНК» впроваджуючи технологію QR-еквайрингу, вірогідно, спостерігатиме таку ж тенденцію, як і в АТ «ПРИВАТБАНК», а саме збільшення клієнтської бази більш ніж в 2-а рази за один рік.

Оцінюючи ефективність запропонованих заходів щодо вдосконалення управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу в АТ «УКРСИББАНК» можна зробити висновок, що нові технології принеситимуть більше ніж в 2-а рази більше клієнтів, та в 2-3 рази пришвидшить загальну роботу Банку.

Висновки до розділу 3

Враховуючи специфіку теми роботи та обраних рекомендацій щодо вдосконалення процесу управління інформаційних технологій в банківській сфері, неможливо точно розрахувати ефективність кожної з наведених рекомендацій. Впровадження кожної рекомендації на такому рівні - це складний процес, в якому ефективність розраховується лише з наявністю чітко сформульованого технічного завдання. Як оцінку ефективності, було надано аналіз інформації, згідно з обробленими матеріалами та статтями.

Як висновок доцільно зазначити, що впровадження інновацій в банківському секторі дозволить підвищити ефективність та продуктивність праці, використання ресурсів, збільшити банківські прибутки, мінімізувати витрати та результатом чого може слугувати, підвищення конкурентоспроможності банку та його системи. Реалізація такої концепції значно залежить від здатності банку до негайного реагування на ризикові та спірні ситуації, мотивації зміни в організаційній структурі, впровадження змін у розвитку IT-інфраструктури та нарощування її потенціалу.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Відповідно до теми та мети дипломної роботи було проведено аналіз нових технологій на міжнародному банківському ринку, висвітлено зміни, щодо використання інформаційних технологій у міжнародному бізнесі в банківській сфері. А також аналіз фінансового середовища АТ «УКРСИББАНК» та, згідно його позитивних показників, запропоновано заходи, щодо імплементації інноваційних технологій.

У першому розділі було розглянуто теоретичні основи інформаційних технологій, досліджено ринок сучасних технологій та те, що він пропонує для бізнесу. Підбиваючи підсумки першого розділу, слід відзначити:

- Інформаційні технології та науково-технічний прогрес прискорили розвиток конкуренції і, своїм розвитком, надали їй кардинально новий характер. Конкуренція на міжнародному ринку з часом все більш зростає, що вимагає все більш зусиль, щоб утримувати свої позиції. Зросла також цінність інформації, щодо нових технологій.
- Технології змінюють всі аспекти сучасного бізнесу. Наразі зміни відбуваються пришвидшеним темпом завдяки пандемії та переходу більшості працівників в онлайн формат.
- Одним з найважливіших факторів змін в фінансовій та банківській сфері не лише на локальному, а й на міжнародному рівні є Фінтех, в партнерстві з яким банки створюватимуть продукти і сервіси для клієнта та для оптимізації своєї роботи.

У другому розділі було проведено оцінку бізнес-середовища АТ «УКРСИББАНК».

На підставі проведеного аналізу зроблено наступні висновки:

- АТ «УКРСИББАНК» виконував свої зобов'язання перед всіма клієнтами та кредиторами згідно чинного законодавства

- Був віднесений Національним Банком України банків, з найвищим рейтингом uaAAA за національною українською шкалою.
- Портфель активів АТ «УКРСИББАНК», є диверсифікованим, що позитивно відображається на його характеристиках та рейтингах, що вже стало тенденцією не першого року.

Також, у другому розділі було відображено три напрями розвитку інноваційної діяльності в банківській сфері: фінансовий, технологічний та організаційно-структурний. Враховуючи специфіку діяльності банку, за ці напрями відповідають наступні напрямлення розвитку інформаційних технологій: діджитал маркетинг, CRM системи, розуміння принципів правильного підбору персоналу.

У третьому розділі дипломної роботи розроблено рекомендації щодо вдосконалення процесу управління інформаційних технологій міжнародного бізнесу в банківській сфері, а також роз'яснено недоцільність вирахування оцінки цих заходів.

Адже для вдосконалення якості надання послуг було запропоновано такі заходи:

- Впровадження електронного документообігу з нейромережею, для мінімізації затрат людського капіталу
- Використання еквайрингу за допомогою віртуальних терміналів
- Впровадження віртуальної валюти в потік повсякденних транзакцій

Проблемою розрахунку оцінки цих заходів стала складність процесу, в якому ефективність розраховується лише з наявністю чітко сформульованого технічного завдання.

Таким чином можна зробити висновок, що більшість нововведень в банках з іноземними капіталами направлені інновації в продуктах, адже їх рентабельність безпосередньо залежить від якості запропонованих продуктів та послуг. Продуктова політика АТ «УКРСИББАНК», спрямована на надання інноваційних послуг, таких як депозитні рішення, Інтернет-еквайринг, валютні вклади та інше.

Оскільки все більшої популярності набувають зони самообслуговування клієнтів, такі банки як АТ «УКРСИББАНК», активно користуються нагодою

зменшити навантаження на своїх працівників операційно-касового залу та мінімізувати кількість касирів, здійснюючих монотонні операції. При цьому банк розвиває сучасні платіжні технології, а саме: NFC, QR-коди і GPS.

Не лише АТ «УКРСИББАНК», але і іншим традиційним фінансовим установам, щоб не тільки «вижити», але і бути успішними на ринку, на мою думку, треба буде постійно діджиталізувати власні послуги, активно користуватися мобільними додатками та розвивати їх функції, використовувати сучасні методи трансферу платежів у різних валютах(включаючи віртуальні), а також користуватися хмарними технологіями та нейромережами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Інтернет-джерела

1. 30 років IT в Україні [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://project.liga.net/projects/it_history/.
2. Постанова про затвердження Національної рейтингової шкали: Постанова Кабінету Міністрів України №665 від 26.04.2007р. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/665-2007-%D0%BF#Text>.
3. FinTech's growing influence on Financial Services / Global FinTech Report 2017 [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pwc.com/gx/en/industries/financial-services/assets/pwc-globalfintech-%20report-2017>.
4. What's Going On In Banking 2021 [Електронний ресурс] // Ron Shevlin. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://hs.crrnstone.com/banking-2021>.
5. Forbes USA [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.forbes.com/enterprise-tech/?sh=7a71313b389f>.
6. What is Zelle®? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.zellepay.com/support/what-is-zelle>.
7. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: затверджена Постановою Правління НБУ від 18 травня 2015 р. № 391. [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15>.
8. Mobile Banking [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/finance/mobile-banking/>.
9. Big Data & AI in Finance [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.intellias.com/big-data-ai-in-fintech/>.

10. Інформаційно-пошукова система законодавства України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.liga.kiev.ua/>
11. Електронний журнал «Фінанси України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finance.com.ua/>
12. Про Концепцію Національної програми інформатизації [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
13. Матеріали маркетингових досліджень інформаційних технологій і віртуальних середовищ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.comscore.com/>
14. Удосконалення банківської системи України [Електронний ресурс] // Scientific Journal – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/287460956_Udoskonalenna_bankivskoi_sistemi_Ukraini.
15. Організаційна структура АТ «УКРСИББАНК» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://my.ukrsibbank.com/common/upload/ukrsibbank/ownership-structure/Ownership_structure_ukrsibbank.pdf.
16. Кількість банків в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/banks/stat/count/2021/>.
17. Revenue Recession Realities – The Bankers’ Perspective [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://strategycorps.com/2021-white-paper-download/>.
18. Chainalysis and NYDIG Deepen Partnership [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://nydig.com/news/chainalysis-and-nydig-deepen-partnership>.
19. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ТА ПОКАЗНИКИ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/financial-reports/>.

20. Негропонте Н. Bits and Atoms [Електронний ресурс] / Ніколас Негропонте // Wired. – 1995. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wired.com/1995/01/negroponte-30/>.
21. Advancing the Digital Economy into the 21st Century [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://link.springer.com/article/10.1023/A:1010010630396>.
22. Цифровая экономика : мифы, реальность, перспектива [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://innclub.info/archives/12573>.
23. Harnessing the Digital Economy for Developing Countries [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ideas.repec.org/p/oec/devaaa/334-en.html>.
24. The Oxford Handbook of the Digital Economy [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780195397840.001.0001/oxfordhb-9780195397840>.
25. Каталог фінтех-компаній України UAFIC [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://map.fintechua.org/>.
26. Огляд банківського сектору [Електронний ресурс] // НБУ. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2021-02.pdf?v=4.
27. Торговий еквайринг [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://privatbank.ua/business/ekvajring-qr>.